

Taru Läspä

Inspiraation merkitys käsikirjoittajan työssä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Medianomi

Elokuva ja televisio

Opinnäytetyö

10.4.2025

Tiivistelmä

Tekijä(t):	Taru Läspä
Otsikko:	Inspiraation merkitys käsikirjoittajan työssä
Sivumäärä:	35 sivua
Aika:	10.4.2025
Tutkinto:	Medianomi
Tutkinto-ohjelma:	Elokuva ja televisio
Pääaine:	Käsikirjoitus ja sisällöntuotanto
Ohjaaja(t):	Lehtori Vilja Roihu

Tämä opinnäytetyö selvittää, millainen merkitys inspiraatiolla on käsikirjoittajan työssä. Onko käsikirjoittajan työtä mahdollista tehdä ilman inspiraatiota? Missä käsikirjoitusprosessin vaiheissa inspiraatiota tarvitaan?

Tutkimukseen haastateltiin kahta käsikirjoittajaa ja yhtä työnantajan ja vastaavan tuottajan asemassa olevaa henkilöä. Puolistrukturoiduista teemahaastatteluiden selvisi, miten käsikirjoittajat näkevät ja kokevat inspiraation osana työtään. Haastattelujen kautta saatiin näkökulmaa myös siihen, millaiset ulkopuoliset tekijät vaikuttavat käsikirjoittajan kykyyn inspiroitua. Tutkimukseen kerättiin aiempaa tutkimustietoa ja kirjallisuutta inspiraatiosta ja luovuudesta.

Tutkimustulokset kertovat, että inspiraatio on tärkeä osa käsikirjoitusprosessia. Inspiraatiota tarvitaan lähes jokaisessa prosessin vaiheessa. Ei ole kuitenkaan itsestään selvää, että käsikirjoittaja on inspiroitunut aina kun sitä tarvitaan, vaan usein inspiraatiota täytyy osata hakea aktiivisesti. Ilman inspiraatiota kirjoittaminen on mahdollista, mutta silloin prosessi ja lopputulos usein kärsivät. Inspiraation avulla syntyy jotain uuvaa, kirjoittaminen tuntuu vaivattomalta ja olo on innostunut ja motivoitunut. Käsikirjoittajan kannattaa tavoitella inspiroitumista ja ennen kaikkea oppia, miten inspiraatio toimii. Käsikirjoittajan ammattitaitoon liittyy kyky etsiä inspiraatiota ja inspiroitua.

Koska inspiraatio on merkittävä osa käsikirjoittajan työtä, voi tutkimustuloksia hyödyntää erityisesti uraansa käsikirjoittajina aloittelevat, jotka haluavat ymmärtää ammattia syvemmin. Myös ammattikirjoittajien on aika ajoin hyvä pohtia inspiraatiota työvälinaena. Tutkimus voi antaa uusia näkökulmia inspiraation roolista käsikirjoitusprosessissa ja tukea ammatillista kehittymistä.

Asiasanat: Inspiraatio, käsikirjoittaminen, luovuus

Opinnäytetyön alkuperä on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

Abstract

Author(s): Taru Läspä
Title: The Role of Inspiration in Screenwriting
Number of Pages: 35 pages
Date: 10 April 2025

Degree: Bachelor of Culture and Arts
Degree Programme: Film and Television
Major: Screenwriting
Instructor(s): Vilja Roihu, Senior Lecturer

This final project explores the role of inspiration in screenwriting. The aim was to discover if it is possible to work as a screenwriter without inspiration and at what point in the screenwriting process is inspiration needed.

Two screenwriters and one person in the position of employer and executive producer were interviewed for the study. The semi-structured interviews revealed how screenwriters see and experience inspiration as part of their work. The interviews also provided insights into the external factors that influence a screenwriter's ability to get inspired. Previous research and literature on inspiration and creativity were reviewed for the study.

The results show that inspiration is an important part of the screenwriting process. Inspiration is needed at almost every stage of the process. However, it is not self-evident that a screenwriter is inspired whenever needed, but often inspiration must be actively sought. Writing without inspiration is possible, but then the process and the result often suffer. With inspiration, something creative is born, writing feels effortless, and one feels inspired and motivated. As a writer, it's worth striving to be inspired and, above all, to learn how inspiration works. The ability to seek inspiration and to be inspired is part of a screenwriter's craft.

As inspiration is an important part of a screenwriter's work, the results of the study can be particularly useful for those just starting out in their careers as screenwriters who want to understand the profession in more depth. It is useful for professional screenwriters also to reflect on inspiration as a tool from time to time. The study can provide new insights into the role of inspiration in the screenwriting process and support professional development.

Keywords: Inspiration, screenwriting, creativity

This thesis has been checked using Turnitin Originality Check service.

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Inspiraatio	2
2.1	Inspiraatio ja luovuus	5
2.2	Autenttisuus	6
3	Inspiraation yhteys käsikirjoittajan työhön	7
3.1	Tutkimuksen aineisto ja menetelmät	8
3.2	Passiivinen inspiroituminen	10
3.3	Aktiivinen inspiroituminen	11
3.4	Ulkoisen inspiraation lähde	14
3.4.1	Referenssit ja taustatutkimus	15
3.4.2	Inspiraation lähteiden näkyväksi tekeminen ja omaperäisyys	16
3.5	Sisäisen inspiraation lähde	18
3.6	Inspiraatio ja luovuus käsikirjoitusprosessissa	20
3.6.1	Luovuus suhteessa muihin vaadittaviin ominaisuuksiin	20
3.6.2	Missä vaiheessa prosessia inspiraatiota tarvitaan?	22
3.6.3	Inspiraatiotilan syntymistä estävät tekijät	24
3.7	Motivaatio vai inspiraatio	26
3.7.1	Voiko ilman inspiraatiota kirjoittaa?	26
3.7.2	Motivaation lähteet	27
3.7.3	Työnantajan vaikutus inspiraatiotilaan	29
3.7.4	Inspiraation määrän vaikutus lopputulokseen	30
4	Johtopäätökset	31
	Lähteet	34
	Haastattelut ja julkaisemattomat lähteet	35
	Kuvalähteet	35

1 Johdanto

Inspiraatio saa ideat ja ajatukset virtaamaan. Inspiroituneena olo on innostunut ja motivoitunut. Käsikirjoittajalle inspiraatio voi olla voimakas ja motivoiva voima, jolloin kirjoittaminen tuntuu luontevalta. Inspiraatio ei ole kuitenkaan itsestään-selvyys. Käsikirjoittaja ei voi pelkästään odottaa, että inspiraatio saapuu hänen luokseen, vaan hänellä on tavoitteita ja aikatauluja, joiden puitteissa on kirjoitettava. Usein inspiraatio täytyy löytää omalla aktiivisuudella.

Opinnäytetyössä tutkitaan inspiraation merkitystä käsikirjoittajan työssä ja pohditaan, miten inspiraatio ilmenee käsikirjoittajan työssä. Voiko ilman inspiraatiota käsikirjoittaa? Onko niin, että käsikirjoittaja joko on inspiroitunut tai ei ole, vai voiko hän itse vaikuttaa inspiraation syntymiseen? Mistä käsikirjoittaja voi löytää inspiraatiota, ja kuinka hän voi hyödyntää sitä työssään?

Seuraavassa luvussa määritellään inspiraation käsite. Vaikka inspiraatio on olemassa myös taiteen kontekstin ulkopuolella, tässä tutkimuksessa keskitytään aluksi ymmärtämään inspiraation merkitystä taiteellisessa työssä, jotta myöhemmin on mahdollista käsitellä inspiraation yhteyttä käsikirjoittajan työhön. Tässä opinnäytetyössä inspiroituminen on jaoteltu passiiviseen ja aktiiviseen inspiroitumiseen ja inspiraation lähteet ulkoisiin ja sisäisiin lähteisiin.

Kolmannessa luvussa syvennyttään käsikirjoittamisen ja inspiraation yhteyteen haastatteluiden avulla. Tutkimukseen on haastateltu kahta käsikirjoittajaa, Laura Suhosta ja Jemina Jokisaloa, sekä työnantajan ja vastaavan tuottajan asemassa toimivaa Sari Isotaloa. Haastatteluiden kautta tarkastellaan inspiraation merkitystä käsikirjoittajan työssä monipuolisesti ja saadaan näkemyksiä myös siitä, miten ulkopuoliset tekijät vaikuttavat käsikirjoittajan inspiraatioon.

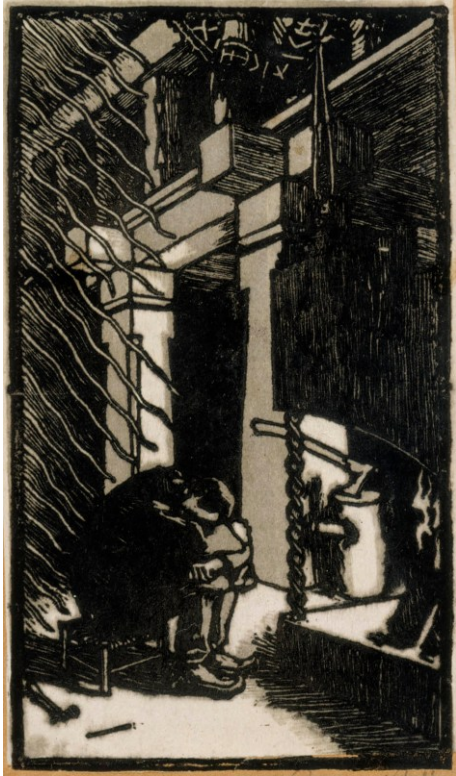
Tutkimuksen tavoitteena on antaa näkemystä käsikirjoittajan työssä tarvittavasta inspiraatiosta. Tutkimustuloksia voivat hyödyntää erityisesti uraansa aloittelevat käsikirjoittajat, mutta myös ammattikirjoittajien on aika ajoin hyvä pohtia

inspiraatiota työvälteenä. Tutkimuksesta voivat hyötyä myös he, jotka haluavat oppia lisää inspiraatiosta luovassa työssä tai saada ideoita oman inspiroitumisen tueksi.

2 Inspiraatio

Inspiraatio-sanalle ei ole yksiselitteistä määritelmää. Inspiraatiolla viitataan innoitukseen esimerkiksi taiteellisessa työssä (Tieteen termipankki 2016). Sanan alkuperä on latinan kielessä. Latinan *inspirare*-sanalla viitataan sisään hengittämiseen ja innostamiseen. Inspiraatio-sanalla tarkoitettiin ensin, 1300-luvulla, jumalallisen voiman vaikutusta ihmiseen. (Merriam-Webster Dictionary 2024.) Historiallisesti on ajateltu, että inspiraatio on jotain jumalallista ja yliluonnollista, mikä ilmestyy kuin toisesta maailmasta ja käynnistää luovan prosessin. Ajateltiin, että inspiraatio on inhimillisen ja maallisen vastakohta. Kristinuskosta löytyy termi jumalallinen inspiraatio, pyhimys vastaanottaa Jumalan sanaa pyhäältä hengeltä. (Moffitt 2005, viitannut Korolainen 2022, 23.)

Inspiraation konseptin on usein ajateltu olevan jotain abstraktia ja näkymätöntä. On ajateltu, että erityisen lahjakkaat ihmiset ovat saaneet sen lahjaksi syntymässään. (Laamanen 2016, viitannut Korolainen 2022, 193.) Hanna-Kaisa Korolainen havainnollistaa tätä Akseli Gallen-Kallelan teoksella, jossa Gallen-Kallela on kuvittanut inspiraation jonkinlaisina valonsäteinä tai mysteerisinä aallonmuotoisina säteinä, jotka saapuvat jostain ylhäältä valaisemaan väsyneen taiteilijan (Korolainen 2022, 193). (Ks. kuva 1.)

Kuva 1. Akseli Gallen-Kallela on kuvannut teoksessaan Inspiraatio (Crépuscule d'atelier) (1896) inspiraatiota valonsäteinä, jotka saapuvat hahmon ylle (Kansallisgalleria / Pirje Mykkänen).

Korolainen on tutkinut väitöskirjassaan *The making of inspiration: From Monet to Warhol and beyond* (2022) taiteen ja muotoilun näkökulmasta, mitä on inspiraatio ja miten taiteilijan tietoisesti valitsemat inspiraation lähteet vaikuttavat luovaan prosessiin ja sen lopputulokseen. Korolainen kuvailee, että inspiraatio on jotain, joka auttaa taiteilijaa kanavoimaan hänen luovaa pyrkimystään. Se voi auttaa taiteilijaa valitsemaan, mihin suuntaan luovassa prosessissa edetä. Inspiraatio tarjoaa tuoreita näkökulmia vanhoihin ongelma-kohtiin sekä synnyttää uusia ja yllättäviä ideoita, ja siten se voi viedä taiteilijan ajattelun täysin uuteen ulottuvuuteen. Inspiraatio käy vuoropuhelua taiteilijan mielessä ja muovautuu siellä jollain tavalla hedelmälliseksi. (Korolainen 2022, 23.)

Luovat taiteilijat ovat jo kauan ymmärtäneet inspiraation merkityksen luovassa prosessissa, mutta tutkijoita inspiraatio ei ole kiinnostanut ajan saatossa kovin paljon. Inspiraation käsitteen tutkimisessa on haasteita, joita ovat inspiraatio-ter-

min epäselvyys, vaikeus mitata abstraktia konseptia, kysymys siitä, onko inspiraatio erillinen muista siihen liittyvistä käsitteistä ja ennako-oletukset siitä, että inspiraatio ei ole merkittävää suhteessa ”perspiraatioon” eli niin sanottuun hikoiluun ja ahkeruuteen. Lisäksi on olemassa tiettyjä esteitä neurotieteelliselle tutkimukselle. (Oleynick, Thrash, LeFew, Moldovan & Kieffaber 2014, 1.)

Thrash ja Elliot ovat luoneet kolmikantaisen käsitteistön inspiraatiolle. Inspiraatiotilan kolme ydinominaisuutta ovat herättäminen (evocation), transsendenssi (transcendence) ja motivaatio (approach motivation). Herättämisellä viitataan siihen, että inspiraatio saapuu tietoisuuteen ilman yksilön aktiivisuutta tai tahdonalaista aikomusta, toisin sanoen spontaanisti. Inspiraatio herää jonkin ärsyksen seurauksena. Sellaisia voivat olla esimerkiksi jokin ihminen, ajatus tai taideteos. (Thrash & Elliot 2003, viitannut Oleynick ym. 2014, 2.) Transsendenssi on jokin aistikokemuksen ylittävä (Tieteen termipankki 2022). Tällöin yksilön tietoisuus lisääntyy uusista mahdollisuuksista, jotka ylittävät tahdonalaisesti tuotettujen ideoiden tavanomaiset rajoitteet. Kolmas ydinominaisuus on motivaatio. Yksilö kokee motivaation välittää, toteuttaa tai ilmaista uusi visio. Näiden kolmen ydinominaisuuden eli herättämisen, transsendenssin ja motivaation on tarkoitus olla riittäviä, jotta inspiraatio pystytään erottamaan muista tiloista. (Thrash & Elliot 2003, viitannut Oleynick ym. 2014, 2.)

Thrashin ja Elliotin (2004) mukaan inspiraatioon liittyy kaksi erillistä prosessia. Toinen näistä, suhteellisen passiivinen prosessi tapahtuu silloin, kun inspiroidutaan jostakin eli ollaan jonkin innoittamana. Kun yksilö inspiroiduu jostakin, hän on havainnut jotain olennaista ärsyksen arvosta, eli jokin asia aiheuttaa esimerkiksi kunnioitusta tai ihailua. (Thrash & Elliot 2004, viitannut Oleynick ym. 2014, 2.) Esimerkiksi musiikki tai luonto voivat herättää näitä tunteita. Toinen on aktiivisempi prosessi, joka viittaa siihen, kun inspiroidutaan johonkin. Siihen liittyy motivaatio toteuttaa tai laajentaa arvostettuja havaintoja uuteen kohteeseen. (Thrash & Elliot 2004, viitannut Oleynick ym. 2014, 2.) Esimerkiksi lehtiartikkelissa käsitelty aihe voi saada käsikirjoittajan innostumaan ja kirjoittamaan aiheesta TV-sarjan tai kaunis maisema voi synnyttää motivaation runon kirjoittamiseen. Motivaatio on sisäinen prosessi, johon kuuluu voimakas halu saavuttaa

jokin päämäärä. Se saa ihmiset toimimaan ja näkemään vaivaa. Motivaatio voi liittyä henkilökohtaisiin tavoitteisiin ja intohimoihin tai välttämättömyyksiin, kuten fyysisiin tai psykologisiin tarpeisiin. Siihen liittyy sekä sisäiset että ulkoiset tekijät. (Souders 2019.) Inspiraatio edellyttää avoimuutta vaikutteille, jotka voivat inspiroida, ja kykyä motivoitua niiden vaikutuksesta (Maruskin, Moldovan, Oleynick & Thrash 2014, 500).

2.1 Inspiraatio ja luovuus

Oleynickin, Thrashin, LeFewin, Moldovanin ja Kieffaberin määritelmän mukaan inspiraatio ei ole luovuuden syntymistä, vaan inspiraatio on luovuuden välittymistä. Luovuuden syntyä on tutkittu ja sille on kehitetty erilaisia tieteellisiä teorioita, jotka selittävät luovien ideoiden alkuperää. Yhtä paljoa ei ole kuitenkaan tutkittu prosessia, jossa luovista ideoista syntyy uusi lopputulos. (Oleynick ym. 2014, 2.)

Korolainen tarkastelee väitöskirjassaan oman taiteilijuutensa ja luovien prosessiansa kautta suhdettaan inspiraatioon:

Inspiraation odottaminen ei ole minulle vaihtoehto. Taiteenharjoittajana en pidä ajatuksesta, että olisin passiivisessa roolissa vastaanottajana tai välittäjänä, vaan mieluummin aktiivinen osallistuja prosessissa. (Korolainen 2022, 24, tekijän vapaa suomennos.)

Korolainen luottaa, että aktiivinen toimijuus säilyy, kun valitsee tietoisesti käyttämänsä inspiraation lähteet. Inspiraatiossa ajatellaan olevan kuitenkin aina jotain mystistä. Jotkut saattavat ajatella, että on kyseenalaista jos taiteilija valitsee tietoisesti inspiraation lähteitä, joita hän käyttää apunaan luovassa prosessissa. Inspiraatioon liittyy aina jotain tiedostamatonta. (Korolainen 2022, 24.) Korolainen kuvailee tapaansa työskennellä inspiraation lähteiden kanssa:

Minulle inspiraation lähteiden kanssa työskenteleminen on yhteistyötä. Luon keskustelua tai dialogia valitsemani inspiraation lähteen/lähteiden kanssa, vaikka onkin kyseenalaista, tapahtuuko siinä todellista vaihtokauppaa. (Korolainen 2022, 50, tekijän vapaa suomennos.)

Ulkoa opetteleminen tai muistiin merkitseminen on keino löytää myöhemmin taiteilijan sisältä päin kumpuavaa inspiraatiota. Aina kun uutta visuaalista tietoa saapuu aivoihin ja sitä käsitellään, se sijoittaa jo olemassa olevat tiedot uudelleen. Joskus tietokanta saattaa olla jo täynnä, jolloin vähemmän tärkeät muistot poistuvat. (Korolainen 2022, 81.)

Sille on syy, että vain tärkeimmät tiedot jäävät muistiimme pitkäksi aikaa. Aivot ovat virittyneet muistamaan helpommin uusia kuin jokapäiväisiä asioita, kuten mitä söimme aamiaiseksi. Jos kokeilemme jotain täysin uutta aamiaista, jää se pidemmäksi aikaa mieleen kuin aamiainen, jota syömme päivittäin. Toinen vaikuttava asia on konteksti, jossa muisto muodostuu. Jos syömme samaa aamiaista kuin aina, mutta uudessa ympäristössä, painuu se helpommin muistiin kuin arkisessa ympäristössä luotu muisto. Tämä on olennaista, koska luovuus on läheisesti yhteydessä muistiin ja luovuuden yksi kriteereistä on uutuus. Kun joku luo jotain uutta, se liittyy vahvasti muistamiseen: ”Jos emme muista, mitä olemme aiemmin luoneet, miten voimme määritellä, onko jokin uusi tuotos uutta vai ei?” (Stagg & Wiggins 2019, 96–99, tekijän vapaa suomennos.)

2.2 Autenttisuus

Korolainen tuo esiin, että inspiraatioon liittyy läheisesti monta naapurikäsitettä: autenttisuus, imitaatio, intertekstuaalisuus ja kopiointi (Korolainen 2022, 27). Korolainen pohtii inspiraation ja autenttisuuden suhdetta: kun työskennellään tietoisesti inspiraation lähteiden kanssa, kuuluuko lopputulos yksinomaan työntekijälle vai pitäisikö tätä varten olla jonkinlainen jaettu omistajuusmalli? Pitäisikö taiteilijan pitää kohteliaisuudesta tietynlainen etäisyys inspiraation lähteeseen, vai saako sitä hyödyntää ja mennä niin lähelle kuin itsestä tuntuu oikealta? On myös todennäköistä, että se lähde, josta haetaan inspiraatiota, on saanut tietoisesti tai tiedostamattaan inspiraatiota jostain. (Korolainen 2022, 63.)

Autenttisuudella voidaan tarkoittaa eri asioita, mutta ennen kaikkea sillä tarkoitetaan, että jokin on todellista, aitoa ja väärentämätöntä. Sillä voidaan tarkoittaa

kykyä olla todenmukainen ja uskollinen jollekin, esimerkiksi omalle persoonallisuudelle tai luonteelle. Ruoka voi olla autenttista, kun se on valmistettu samaan tapaan kuin alkuperäinen perinneruoka. (Merriam-Webster Dictionary 2025.) TV-sarjan tapahtumat voivat olla autenttisia, jos ne esimerkiksi perustuvat tositahtumiin ja mukailevat tärkeitä elementtejä tapahtumista tarpeeksi todenmukaisesti ja uskottavasti.

Heinich ehdottaa, että taiteilijan ja hänen teoksensa autenttisuus vaatisi kolme ominaisuutta, jotka ovat kestävyys/toistettavuus, universaalius ja omaperäisyys. Toistettavuus tarkoittaa sitä, että kiinnostava taideteos ei ole taiteilijalle vain yhden kerran ihme. Universaalius on teoksen kykyä liikkua eri yleisöjen välillä. Omaperäisyyden kriteeri tarkoittaa sitä, etteivät liian monet ulkoiset vaikutteet teoksessa saa olla liian näkyviä. (Heinich 1996, 25–27, viitannut Korolainen 2022, 67–68.) Korolainen huomauttaa, että Heinich teki rajauksen 90-luvun puolivälissä. Tänä päivänä voitaisiin väitellä, että autenttisuus ei ole arvo itsessään, Korolainen pohtii. (Korolainen 2022, 67.)

Kaikki tietyllä ajanjaksolla tuotetut kuvat heijastavat yhteistä kulttuurihistoriaa ja kuvien täyttämää jokapäiväistä elämää (Friedell 1932–1933, viitannut Korolainen 2022, 63). Jos kaikki on jotenkin yhteydessä toisiinsa, voi olla mahdotonta mitata taideteoksen autenttisuutta. “Pidän ajatuksesta, että inspiraation lanka, yksi lähde, kulkee artistin ja taideteoksen läpi ja jatkaa ikuisesti matkaansa. Artisti olisi vain yksi jatkumon elementti, kun taas inspiraation lähde olisi lähes kuolematon.” (Korolainen 2022, 63–64, tekijän vapaa suomennos.)

3 Inspiraation yhteys käsikirjoittajan työhön

Käsikirjoittajat kirjoittavat elokuvien, TV-sarjojen, näytelmien tai muiden audiovisuaalisten teosten käsikirjoituksia. Käsikirjoituksen avulla käsikirjoittaja ja ohjaaja hahmottavat ohjelman kokonaisuuden eli keskeisen sisällön ja muodon. Se on väline, jonka avulla keskustellaan rahoittajan tai muun tuotannon ulkopuolisen tahon kanssa rahoituksesta tai ohjelman sisällöstä ja lähestymistavasta. Lisäksi ohjaaja ja käsikirjoittaja välittävät näkemyksensä ja päämääränsä

muulle työryhmälle käsikirjoituksen avulla. Tuotannollisesti käsikirjoitus on tärkeä, koska sen pohjalta voidaan arvioida, kuinka paljon aikaa ja rahaa ohjelman toteuttamiseen tarvitaan. (Aaltonen 2018, 14–15.)

Käsikirjoittajan täytyy ensin keksiä idea, lähtökohta tai visio, josta hän lähtee kirjoittamaan käsikirjoitusta (Aaltonen 2018, 15). Idea käsikirjoitukseen voi syntyä inspiroitumisen kautta. Usein inspiraation lähde tulee jostain ulkopuolelta, mutta se voi löytyä myös kirjoittajan sisältä. Toisaalta nämä usein sekoittuvat kirjoitusprosessin aikana. Inspiraation kannalta on kiinnostavaa, että käsikirjoittaja työskentelee sekä yksin että muiden ihmisten kanssa. Käsikirjoittaja on osa työryhmää, kun käsikirjoitusta työstetään yhdessä muiden käsikirjoittajien kanssa, tai viimeistään, kun käsikirjoitus siirtyy tuotantoon. Seuraavaksi syvennyttään haastatteluiden johdantelemana siihen, miten inspiraatio on yhteydessä käsikirjoittajan työhön. Tutkimus selvittää millaisia kokemuksia käsikirjoittajilla on inspiraatiosta ja minkälaiset tekijät vaikuttavat käsikirjoittajan inspiraatioon.

3.1 Tutkimuksen aineisto ja menetelmät

Opinnäytetyöhön haastateltiin kahta käsikirjoittajaa ja yhtä tuottajan, vastaavan tuottajan ja työnantajan rooleissa toiminutta ammattilaista, mikä toi laajempaa ymmärrystä myös siitä, mitkä ulkopuoliset tekijät työympäristössä vaikuttavat käsikirjoittajan inspiraatioon. Käsikirjoittajan työ on laaja skaala, ja sitä käsitellään rajatusta kulmasta. Aiheen käsittely saa luonnollisen rajauksen valikoituneiden haastateltavien perusteella. Haastateltavista käsikirjoittajista molemmat työskentelevät erityisesti draamasarjojen parissa.

Käsikirjoittaja Jemina Jokisalo on osakas Just Republic -tuotantoyhtiössä, jossa hän työskentelee head of dramana. Head of dramana Jokisalo vastaa draamasarjojen kehittelystä: lukee ja luo konsepteja, toimii pääkäsikirjoittajana ja editoi materiaaleja. (Jokisalo 2025.) Toinen käsikirjoittajista on Laura Suhonen, joka työskentelee Fire Monkey -tuotantoyhtiössä. Suhonen on toiminut päätoimisena käsikirjoittajana ja sarjojen kehittäjänä vuodesta 2010 (Suhonen 2025). Sari Iso-

talo puolestaan vastaa kysymyksiin erityisesti työnantajan ja vastaavan tuottajan näkökulmasta. Sari Isotalo on työskennellyt käsikirjoittajien kanssa monissa eri rooleissa ja omistaa tuotantoyhtiön Stooritaivas (Isotalo 2025).

Haastattelut toteutettiin kasvotusten joulukuun 2024 ja tammikuun 2025 välisenä aikana. Haastattelut toteutettiin puolistrukturoituna teemahaastatteluna. Joitakin yksityiskohtia on tarkennettu haastatteluiden jälkeen sähköpostitse haastateltavien kanssa. Puolistrukturoidussa haastattelussa kaikilta haastateltavilta kysyttiin samat tai suurin piirtein samat kysymykset (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Käsikirjoittajien haastattelukysymyksiä oli enemmän, ja ne syventyivät inspiraation kokemukseen enemmän kuin kysymykset työnantajalle. Opinnäytetyön tarkoitus on ymmärtää inspiraation merkitystä käsikirjoittajan työssä, minkä vuoksi kysymykset esimerkiksi siitä, miltä kirjoittaminen inspiroituneena tuntuu ja mistä käsikirjoittaja voi inspiroitua, oli osoitettu vain käsikirjoittajille. Haastattelukysymykset sisälsivät myös paljon samoja kysymyksiä, joihin haastateltavat vastasivat oman työnsä näkökulmasta. Haastattelujen analyysimenetelmänä on käytetty teemoittelua, jossa aineisto järjestellään teemojen mukaan. Jokaisen teeman alle on koottu haastatteluista ne kohdat, joissa puhutaan kyseisestä teemasta. Teemojen käsittelyn yhteydessä esitetään näytteitä ja sitaatteja haastatteluista. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Haastattelujen ollessa tutkimuksen pääaineisto, nojaa laadullinen tutkimus subjektiivisiin kokemuksiin. Haastateltavat ovat asiantuntijoita siinä, miten he inspiraation itse kokevat ja näkevät työssään. Haastattelut luovat opinnäytetyölle pohjan, jota kirjallinen materiaali tukee. Tutkimuksen aineistona käytetään myös kirjallisuutta ja tutkimusartikkeleja, jotka käsittelevät inspiraation lisäksi luovuutta ja molempia näitä myös psykologian näkökulmasta. Koska inspiraation tutkimus on melko vähäistä, tutkimuksessa yhdistyy lähteitä, jotka käsittelevät luovaa prosessia taiteen aloilta myös kirjoittamisen ulkopuolelta.

3.2 Passiivinen inspiroituminen

Passiivinen inspiroituminen on toinen osa jo aiemmin mainitusta Thrashin ja Elliotin (2004) inspiraation jaottelusta. Silloin inspiroidutaan jostakin eli ollaan jonkin innoittamana. (Thrash & Elliot 2004, viitannut Oleynick ym. 2014, 2.) Yksilö voi pitää jotain asiaa kauniina, koskettavana tai muuten merkittävänä, ja siitä voi syntyä inspiraation kokemus. Inspiroiduminen ei kuitenkaan aina johda toimintaan. Kaunista asiaa, esimerkiksi maisemaa, voi ihastella, eikä se välttämättä johda motivaatioon kirjoittaa runo tai maalata taulu.

Jokisalo saattaa löytää inspiraatiota esimerkiksi musiikista, ihmisistä, tapahtumista, elokuvista, televisiosta, sarjoista, kirjoista, tarinoista tai tunnelmista (Jokisalo 2025). Suhonen kertoo inspiroituvansa paljon muun muassa taiteesta, kuvataiteesta ja kaikista muistakin mahdollisista taiteenlajeista sekä luonnosta ja kirjallisuudestakin (Suhonen 2024).

Suhonen kertoo, että hänellä on ollut Radion sinfoniaorkesterin kausikortti, jolloin hän koki erityisen usein, että taide on tärkeää. Suhosen teki silloin mieli kuuluttaa ”katsokaa mitä me ihmiset voidaan tehdä yhdessä”, ”tää [taide] mitä me tehdään, on niin tärkeää, ja tää on ihmiskunnalle merkityksellistä, ja kaikki on upeaa ja hienoa”. Suhonen ei kuitenkaan lähtenyt tietoisesti hakemaan inspiraatiota konserteista, mutta huomasi niiden selkeästi vaikuttaneen inspiraatioon. (Suhonen 2024.)

Suhonen innostuu myös ihmisen psyyken kompleksisuudesta, kuten ihmisten yllättävistä tunteista, ajatuksista tai tavoista toimia joissain tilanteissa. Jos kuvitella jonkin tilanteen menevän tietyllä tavalla ja jos siitä jokin poikkeaa, niin se on erittäin inspiroivaa, Suhonen toteaa. Suhonen kertoo, kuinka lehtijuttu muistisairaiden vanhusten puolisoista, jotka ovat kuin elävien leskiä, sai hänet pohtimaan sitä, miten muistisairaani läheiset suhtautuisivat, jos muistisairas löytäisi uuden rakkauden hoitolaitoksesta. ”Mitä jos tällaisessa tilanteessa puoliso ei suutukaan, vaan on onnellinen, että hänen rakkaansa on löytänyt lohtua?”, Suhonen pohtii. (Suhonen 2024.)

Passiivinen inspiroituminen voi olla yksittäinen kokemus tai osa inspiroitumisen prosessia. Passiivinen inspiroituminen voi myöhemmin johtaa aktiiviseen inspiroitumiseen, jos olosuhteet ovat oikeat: tietoisuuteen tullut idea on toteuttamiskelpoinen ja henkilöllä on motivaatiota toteuttaa se. (Oleynick ym. 2014, 2.) Yksittäisenä kokemuksena inspiraatio on hetki, jolloin jokin asia tuntuu erityisen ihailtavalta tai merkitykselliseltä. Koska jokaisella on omat kiinnostuksen kohteensa, on yksilöllistä, mikä voi inspiroida.

3.3 Aktiivinen inspiroituminen

Aktiivinen inspiroituminen viittaa siihen, kun inspiraatio synnyttää motivaation luovan idean toteuttamiseen (Thrash & Elliot 2004, viitannut Oleynick ym. 2014, 2). Aktiivinen inspiroituminen kulkee käsikirjoittamisen prosessissa mukana, välillä omalla painollaan, välillä inspiraatiotilaan voi itse vaikuttaa. Inspiraation voimakkuus saattaa aaltoilla prosessin aikana. Haastateltavat pohtivat, miltä inspiroituneena kirjoittaminen tuntuu ja mitkä tekijät vaikuttavat inspiraatiotilan synty-miseen.

Suhosen tunnistaa, että inspiraatio on voima, joka pakottaa työskentelemään:

Se on aika fyysinenkin tunne, kun innostuu. Se tuntuu vatsanpohjassa, eikä ole kaukana esimerkiksi ihastumisen tunteesta. Se on aika energiaa tuova ja antava voima, kun innostuu jostain. Usein siinä on sellainen tunne, että en malta odottaa, että pääsen kirjoittamaan tän kohtauksen tai idean. On ihanaa, kun joku idea ratkaisee hankalan tilanteen. Se tuntuu siltä, kuin saisi raikasta ilmaa, se on erittäin energisoiva tunne. (Suhonen 2024.)

Jokisalolle inspiroituneena tekeminen on hyvin innostavaa. Tekeminen sujuu yleensä melko vaivattomasti ja nopeasti, ja silloin tuntee vetoa siihen, mitä lähtee tekemään. Yleensä alussa inspiraation tunne on voimakkaimmillaan ja myöhemmässä vaiheessa prosessia inspiraatiota voi joutua elvyttämään. On tärkeää löytää jokaisen prosessin alussa se kulma, joka inspiroi. Ilman minkäänlaista inspiraatiota on aika vaikea tarttua luovaan tekemiseen, Jokisalo kertoo. (Jokisalo 2025.)

Isotalo pohtii, että toisen inspiroitumista voi olla vaikea nähdä työnantajana. On myös vaikea erottaa, saako käsikirjoittaja idean vai inspiroituuko hän. Isotalo on työskennellyt valtavan lahjakkaiden ja keskenään erilaisten käsikirjoittajien kanssa, mutta kokee vaikeaksi nähdä eron idean ja inspiraation välillä, koska inspiraatio on tunne eikä konkreettinen asia. (Isotalo 2024.) Maruskinin, Moldovanin, Oleynickin ja Thrashin näkemyksen mukaan inspiraatio ei itsessään ole tunne, vaikka inspiraatiossa on mukana tunnetta. Inspiraatio on monimutkaisempi asia kuin tunteet, jotka yleisesti tiedämme, kuten viha tai ilo. Tunne on lyhyt kohdennettu reaktio tiettyyn tilanteeseen ja auttaa toimimaan tavalla, joka on hyödyllistä selviytymisen kannalta. Inspiroitumiseen liittyy kaksi, jo aiemmin mainittua osaa: toinen, jossa yksilö kokee jonkin asian inspiroivana, ja toinen, jossa yksilö on inspiroitunut johonkin toimintaan. (Maruskin ym. 2014, 502–503.) On kuitenkin erimielisyyksiä siitä, miten tunteen määritelmä rajataan (Fredrickson 2001; Russell & Barrett 1999, viitannut Maruskin ym. 2014, 502–503), ja siksi jotkut tutkijat saattavat laskea inspiraation tunteiden piiriin (Maruskin ym. 2014, 502–503).

Isotalo kertoo, kuinka työnantajana hän on mukana, kun ideoita esitellään. Työnantajana Isotalo ei kuitenkaan välttämättä ole mukana sellaisissa hetkissä, joissa hän voisi nähdä inspiraation tunteen käsikirjoittajassa. Isotalo kuulee myöhemmin, oliko inspiraatio mukana prosessissa. Isotalo kertoo, että joskus saattaa kuitenkin käydä niin, että ”istutaan isolla porukalla palaverissa ja heitellään ideoita tai katsotaan videoita, niin voi nähdä, kun jollain lamppu syttyy – yhtäkkiä silmiin tulee sellainen ilme, että nyt tapahtui jotain”. Silloin inspiraation tunteen voi nähdä käsikirjoittajasta. ”Mä näen, että nyt tapahtuu jotain, koska sen silmät rupes loistaa, se hymyilee. Se rupes myös kirjoittaa hirveästi”, Isotalo kuvailee. (Isotalo 2024.) Voidaan olettaa, että inspiraatio syntyy usein silloin, kun idean keksijä arvioi ideansa luovaksi, mikä johtaa motivaatioon toteuttaa idea tuotteeksi (Oleynick ym. 2014, 4).

Kun puhutaan inspiraation synnylle otollisista olosuhteista, Suhonen ajattelee, että tekstin perustan tulee olla jollain tavalla kunnossa, jotta pystyy inspiroitumaan. Sen lisäksi aktiivinen inspiroituminen vaatii vapautta. (Suhonen 2024.)

Jokisalo on samoilla linjoilla Suhosen kanssa: inspiraatio iskee helpommin, jos on edes vähän vapaata tilaa olla ja havainnoida. Yksi työn haaste on usein se, että on minuuttiaikataulut, jolloin se, että syntyisi uusia ajatuksia tai päässä ehtisi hautumaan jotain uutta ja kiinnostavaa, on haasteellista. (Jokisalo 2025.)

Itseluottamus on lisäksi yksi isoimmista vaikuttavista tekijöistä. Suhosen kokemuksen mukaan itseluottamus on vaihteleva tekijä, jota kirjoittajilla on joinakin päivinä enemmän ja joinakin vähemmän. (Suhonen 2024.) Jos luova vireystila on kateissa ja olo on latistunut, tarvitaan sisäistä voiman tunteen kasvua vireystilan uudelleen herättämiseksi. Kasvuprosessiin tarvitaan itseluottamusta, eikä siihen riitä yksinään se, että ulkopuolinen vakuuttelee toisen olevan luova. Tehokkainta on pyrkiä tunnistamaan itsessään oleva luova voima ja uskoa siihen. (Heikkilä 2010, 20.) Suhonen ajattelee myös, että pitää jollain tavalla luottaa, että ”kyllähän mä pystyn tähän”, se auttaa inspiraatiotilan synnyssä (Suhonen 2024).

Suhonen pohtii, että inspiraation synty on myös luonnekysymys ja omaan taustaan liittyvä kysymys. Inspiraation syntyyn vaikuttaa se, millaiset lähtökohdat ihmisellä on. Inspiraatiota voi ympäristö joko lisätä tai vähentää, ja myös oma henkinen tila vaikuttaa kykyyn inspiroitua. Täytyy olla itse henkisesti riittävän hyvinvoiva inspiroitua. (Suhonen 2024.) On monia syitä, joiden vuoksi ihmisillä ei yleensä ole realistista käsitystä oman luovuuden ulottuvuuksista ja mitta-kaavasta. Se, millainen eletty elämä ja yleinen käsitys muusta osaamisesta itsellä on, muovaa luovuuskäsityksen tietynlaiseksi. Joillakin kriittisyys on vahva piirre, minkä vuoksi he saattavat vähätellä luovaa osaamistaan. Toiset ovat eläneet ympäristöissä, jotka kannustavat luovuuteen ja itseilmaisuun. (Heikkilä 2010, 20.)

Jokisalo on oppinut käyttämään inspiraatiota työkaluna vaativissa tilanteissa. Jokisalo kertoo, että välillä hän hyppää mukaan jo olemassa oleviin projekteihin, joita täytyy muokata uudenaikaisiksi. TV-kanava saattaa antaa muutostoiveita sarjoihin, jolloin käsikirjoittajalla on melko vahvat raamit omaava tilanne, jossa olemassa oleva projekti saattaa olla käsikirjoittajan oma tai jonkun toisen kirjoittajan

luoma projekti, jota täytyy muokata. Sarja saattaa olla sellaista genreä, jota Jokisalo ei ole tottunut kirjoittamaan. Jokisalolle on tärkeää löytää aina joku kulma, joka inspiroi, esimerkiksi päähenkilön kautta. Silloin Jokisalo kysyy itseltään: ”Mikä tässä päähenkilössä on sellaista, mikä inspiroi mua tai mitä voin tuoda häneen, että mä saan tästä kiinni.” Kysymysten avulla Jokisalo selvittää itselleen sen inspiroivan kulman, jota hän kirjoittamiseen tarvitsee. (Jokisalo 2025.)

Jokisalo kertoo, että on edistänyt inspiraation syntymistä keräämällä jonkin projektin kannalta olennaisia referenssielokuvia ja -sarjoja. Jokisalo kertoo esimerkkitalanteesta, jossa hänen täytyi löytää olemassa olevan sarjan toista tuotantokautta varten inspiraatiota. Kun sarjan hahmojen ja maailman kanssa on työskennelty paljon ja intensiivisesti ensimmäistä tuotantokautta varten, voi toisen kauden kohdalla joutua herättelemään inspiraatiota uudestaan. Alkuun voi olla epäilyksiä siitä, miten työurakkaan jaksaa taas tarttua. Etsimällä referenssielokuvia, -sarjoja ja -kirjoja, jotka käsittelivät sarjan kannalta olennaista teemaa tai maailmaa Jokisalo sai uutta virtaa kirjoittamiseen. Referenssiteokset avasivat uusia ajatusratoja, ja omassa päässä loppuun koluttuun aiheeseen löytyikin jotain uutta. Jokisalo uskoo, että inspiraatio ei välttämättä tule, jos sitä jää vain kovasti odottamaan. Inspiraatio voi syntyä tekemisen kautta, kun tehtävään tarttuu joka päivä. (Jokisalo 2025.)

Suhonen pohtii, että yksi keino nopeuttaa inspiraation syntymistä voisi olla, että lähtee hakemaan muiden ihmisten energiaa. Jos on kovin epäinspiroitunut, voi pyytää jonkun lukemaan omaa käsikirjoitusta, mutta se vaatii kuitenkin jonkinlaisia taloudellisia resursseja, jos koelukija ei ole samassa työpaikassa. (Suhonen 2024.)

3.4 Ulkoisen inspiraation lähde

Ulkoisella inspiraation lähteellä viitataan sellaiseen vaikutteeseen, joka tulee käsikirjoittajalle hänen ulkopuoleltaan, kuten muista ihmisistä, taiteesta tai luonnosta. Käsikirjoittajan työhön kuuluu paljon taustatutkimusta, jonka avulla hän

pyrkii ymmärtämään teoksessa käsiteltäviä asioita mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Mitä enemmän käsikirjoittaja tietää aiheesta, sitä uskottavammin hän pystyy sitä käsitellä.

Myös referenssit voivat toimia ulkoisen inspiraation lähteenä. Käsikirjoittajalle referenssit ovat esimerkkejä tai vertauskohtia, kuten aiemmin tehtyjä sarjoja tai elokuvia, joita voi käyttää käsikirjoitusprosessissa apuna. Referenssien avulla käsikirjoittaja osaa sijoittaa käsikirjoituksensa jo aiemmin tehtyjen teosten muodostamaan kontekstiin ja tietää, mistä näkökulmista tiettyä aihetta on jo käsitelty. Ulkoiset inspiraation lähteet voivat auttaa käsikirjoittajaa esimerkiksi laajentamaan näkökulmaa tai keksimään uusia ideoita.

Käsikirjoittaja voi halutessaan tuoda ulkoisen inspiraation lähteen tietoisesti esiin teoksessaan, mutta ulkoiset inspiraation lähteet voivat myös olla vain kirjoittamisprosessin taustalla vaikuttavia tekijöitä, joista ei aina jää tunnistettavia jälkiä lopputulokseen. Inspiraation lähteiden näkyväksi tekeminen on valinta, johon liittyy kysymyksiä plagioinnista, autenttisuudesta ja omaperäisyydestä. Toisaalta autenttisuus ja omaperäisyys ovat myös seikkoja, joita käsikirjoittaja pohdii, vaikka hän ei esimerkiksi viittaisi teoksissaan toisiin teoksiin.

3.4.1 Referenssit ja taustatutkimus

Sekä Jokisalo että Suhonen kertovat hakevansa tietoisesti inspiraatiota ulkoisista lähteistä (Jokisalo 2025; Suhonen 2024). Suhonen kertoo referenssielokuvien, -sarjojen ja -kirjojen olevan tärkeä lähde inspiraation hakemiseen (Suhonen 2024). Referenssielokuvien ja -sarjojen ei tarvitse olla yksi yhteen oman idean kanssa, vaan riittää, että niistä löytyy esimerkiksi yhteinen temaattinen kysymys, visuaalinen puoli tai joku henkilö, joka lähtee inspiroimaan ja herättämään itsessä uusia ajatuksia (Jokisalo 2025).

Suhonen kuvailee referensseistä saatavia ideoita pienimuotoisiksi, jotka voivat liittyä esimerkiksi voice-overin käyttötapaan tai siihen, kuinka kauan jossain tarinajonossa pysytään. Referenssielokuvista tai -sarjoista ei tule juurikaan, ainakaan tietoisesti, kantavia lähtöideoita Suhoselle. Katsomalla muita elokuvia ja

sarjoja, joissa on samankaltaisuutta kuin omassa käsikirjoituksessa, näkee mitä muut ovat jo tehneet. Kartoituksen avulla ei ainakaan lähde tekemään täsmälleen samanlaista sarjaa kuin on jo tehty. (Suhonen 2024.)

Kun kehittyä, kasvaa ammatissa ja oppii tuntemaan, mitä alalla on tehty aiemmin, on mahdollista keksiä luovempia ideoita. Vasta aloittanut opiskelija, jolla ei ole vielä laajaa tietoa alasta, voi keksiä luovia ideoita, jotka ovat hänen opiskelijatovereidensa mielestä luovia, mutta eivät välttämättä muiden alan ihmisten mielestä. Opiskelijat keksivät helposti ideoita, jotka alan ammattilaiset ovat jo keksineet aiemmin. ”He, joilla on laajempi tietämys alasta, voivat olla luovia tavoilla, joilla he, jotka vielä opettelevat alan perusteita, eivät voi”, Sternberg tiivistää. (Sternberg 2019, 73.)

Taustatutkimuksen tekeminen voi parhaimmillaan olla erittäin inspiroivaa, Jokisalo kertoo. Taustatutkimukseen voi kuulua esimerkiksi ihmisten haastatteleminen. Jokisalo avaa, kuinka aikuisviihteen maailmaan sijoittuvan Toinen tuleminen -sarjan kohdalla taustatutkimuksen tekeminen ja ihmisten haastatteleminen antoi paljon uusia ajatuksia. Haastatteluissa pääsee lähelle käsiteltävää aihetta ja kuulee oikeita kokemuksia, mikä on inspiroivaa, Jokisalo kertoo. (Jokisalo 2025.)

Kun puhutaan luovuudesta, jossa pyritään löytämään uusia näkökulmia, tarvitaan jatkuvaa tiedonhalua eli uteliaisuutta. ”Ilman vahvaa sisäistä motivaatiota ja intohimoista tiedonhalua ei yleensä tuoteta merkittäviä uusia oivalluksia”, Heikkilä toteaa. (Heikkilä 2010, 35.)

3.4.2 Inspiraation lähteiden näkyväksi tekeminen ja omaperäisyys

Inspiraation lähteiden näkyväksi tekeminen on käsikirjoittajalle valinta, joka voi luoda yhteyksiä aiempiin kulttuurisiin ja taiteellisiin teoksiin. Kun ulkoisen inspiraation lähde tehdään tietoisesti näkyväksi, se voi herättää kysymyksiä teoksen autenttisuudesta tai omaperäisyydestä. Haastateltavat kertovat, kuuluuko heidän tyyliinsä viitata toisiin teoksiin, ja pohtivat, miten autenttisuus ja omaperäisyys säilyvät heidän teoksissaan.

Suhonen pohtii, että teoksessa toisiin teoksiin viittaaminen on parhaimmillaan hyvin hauskaa. Sellainen on kuitenkin tyyllilajikysymys, eikä Suhonen ole pyrkinyt teoksissaan leikittelemään tietoisilla näkyvillä inspiraation lähteillä. ”Eihän me ikinä tehdä näitä teoksia tyhjiössä. Ainahan ne rakentuu jollain tavalla toisensa päälle ja jatkaa sellaista tiettyä jatkumoa. Jos sillä haluaa leikitellä, niin miksi ihmeessä ei?”, Suhonen jatkaa. (Suhonen 2024.)

Sellaisissa tapauksissa, joissa inspiraation lähde tehdään täysin näkyväksi tai kun puhutaan ”homagesta”, jossa alkuperäisteosta nostetaan, moraalista ristiriitaa ei ole. Myös silloin, kuin inspiraation lähde jää näkymättömiin, vain kirjoittajan mielessä vaikuttavaksi voimaksi, asiassa ei ole moraalista ristiriitaa. Mutta plagiaatit ovat tietysti asia erikseen. Ja kun inspiraation lähde ei ole toinen teos, vaan esimerkiksi toisen ihmisen elämä, täytyy pohtia isoja eettisiä kysymyksiä siitä, kuinka paljon on oikeus hyödyntää läheisten elämää. (Suhonen 2024.)

Jokisalo on kirjoittanut sarjan, joka kertoo naisten hiihtomaajoukkueesta. Se sai inspiraationsa näytelmästä nimeltä *Tahto*, joka kertoo kuuluisasta suomalaisesta hiihtäjästä Aino-Kaisa Saarisesta. Jokisalo luki Aino-Kaisa Saarisen elämäkerran ja kertoo saaneensa ideoita esimerkiksi hiihtäjien välisistä keskusteluista, joita kirjassa on. Elämäkertojen kohdalla täytyy olla tarkkana, ettei lähde perustamaan tarinaa vahingossa kirjaan. Kirjoihin perustaminen on tietenkin vaihtoehto, mutta silloin kirja täytyy optioida ja hankkia oikeudet toteuttaa sarja kirjan pohjalta, jolloin puhutaan adaptaatiosta. Jokisalon kohdalla kyse oli kuitenkin vain inspiroitumisesta. Sarjassa on täysin keksityt hahmot, eivätkä tapahtumat mukaile kirjaa, vaan ovat keksittyjä. Jokisalo korostaa, että täytyy olla rehellinen itselleen: nojaako käsikirjoitus kirjaan, vai onko se täysin keksitty tarina? (Jokisalo 2025.)

Inspiraatio ei ole pelkästään positiivinen ilmiö. Kun aikeet ovat epärehelliset, puhutaan plagioinnista. Joskus voi olla epäselvää, missä kulkee inspiraation ja kopioinnin raja. Kuitenkin, jos ymmärtää inspiraation lähteiden kanssa työskentelemisen oikein, ei ole suurta vaaraa kopioinnille. (Korolainen 2022, 64.) Jokisalo

kuvailee, kuinka käsikirjoituksista tulee ”monien inspiraation lähteiden sulatusuuni, että niistä jotain häivähdyksiä siellä näkyy, mutta teos on lopulta kuitenkin aika omaääninen ja omalakinen”. Jokisalo uskoo myös, että kaikki taide on lopulta dialogissa keskenään. Tietoiset ja ulkoiset inspiraation lähteet saavat näkyä sarjoissa, ja silloin ollaan vielä aika kaukana plagioinnista. Jokisalo kuvailee, kuinka hänen kokemuksensa mukaan TV-käsikirjoitukset menevät ison ”myllytyksen” lävitse, eikä siksi ole todennäköistä tai edes mahdollista, että jokin ulkoinen vaikutte pysyisi kovin voimakkaana ilman tietoista työtä. (Jokisalo 2025.)

Suhonen kertoo, että käsikirjoitusten omaperäisyyttä ja autenttisuutta tulee ajateltua sen kannalta, mitkä ovat katsojan tavanomaiset odotukset. Se liittyy myös siihen, että Suhonen haluaa itse katsojana yllättyä. Tarinankertojana Suhonen pyrkii yllättävyyteen, mutta niin, että uskottavuus säilyy. (Suhonen 2024.) Myös Jokisalo uskoo, että katsoja haluaa tulla ”loogisesti johdatelluksi ihanaan yllätykseen”. Tarinan pitäisi viedä yllättäviin suuntiin, ja jotta joku voi yllättyä, tarvitaan omaperäistä ajattelua. Toisaalta Suomessa painotetaan vähän liikaakin autenttisuutta ja pohditaan, menisivätkö asiat juuri samalla tavalla oikeassakin elämässä kuin käsikirjoituksessa lukee. Jokisalo toteaa, että on etuoikeus tehdä fiktiota ja luoda tarinoita, jolloin tiettyjen vapauksien ottaminen on ihan tervettä. (Jokisalo 2025.)

3.5 Sisäisen inspiraation lähde

Harding toteaa, että omaperäiset ideat syntyvät yksilön tietämyksen laajuudesta. Mitä enemmän asioita ihminen tietää aiheestaan tai alastaan ja muista asioista toimialansa ulkopuolella, sitä uudemmat ja erikoisemmat yhdistelmät ovat mahdollisia hänen luovassa työssään. (Harding 1967, viitannut Korolainen 2022, 82.) Siksi taustatutkimus ja referenssit liittyvät olennaisesti myös siihen, että on mahdollista ammentaa inspiraatiota sisältä käsin. Referenssien avulla Suhonen kertoo kartoittavansa omaa tietämystään ja yleissivistystään aiheesta, josta hän kirjoittaa (Suhonen 2024). Omaa tietämystä voi laajentaa kirjojen ja sarjojen lisäksi esimerkiksi seuraamalla uutisia ja ajankohtaisia tapahtumia,

kuuntelemalla podcasteja, keskustelemalla erilaisten ihmisten kanssa ja pysymällä avoimena ja uteliaana uudelle tiedolle.

Luovat ihmiset ovat avoimia uusille kokemuksille, ja ajattelussaan he yhdistävät asioita eri aihealueiden ja alojen välillä hedelmällisesti. Jotta useammat ihmiset oppisivat luoviksi, kouluympäristön pitäisi antaa enemmän mahdollisuuksia luovalle ajattelulle, Sternberg pohtii. Perinteinen kouluympäristö, jossa on tietyt luokat tietyille aineille, esimerkiksi matematiikan luokka ja kuvataiteen luokka, ohjaa oppilaita ajattelemaan, että oppiminen ja ajattelevinen tapahtuu ”erillisissä laatikoissa”. Luovat ideat ja näkemykset syntyvät yhdistelemällä faktoja ja ideoita yli aihealueiden, eivät yksittäisten aihealueiden ulkoa opettelemisesta. (Sternberg 2019, 78, tekijän vapaa suomennos.)

Jokisalo kuvailee, kuinka äitinä ja yrittäjänä elämä tuo eteen uusia asioita koko ajan. Nykyään hänellä on vähemmän aikaa sellaiselle itsensä haastamiselle, jota nuorempana harrasti, että saattoi lukea esimerkiksi kirjan, jota ei muuten luki tai kävi katsomassa Rakkautta & Anarkiaa -elokuvia. Nykyään resurssit kohdennetaan eri paikkoihin, mutta onneksi arkielämä yllättää jatkuvasti ja tarjoaa tilanteita, jotka vaativat yhtäkkiä uudenlaista ajattelua ja itsensä haastamista. Kun joutuu ottamaan haltuun uusia asioita ja kokonaisuuksia, aivot verkottuvat paljon siinä samalla. Jokisalo kertoo, kuinka yrittäjäksi ryhtyminen heijastui Toinen tuleminen -sarjaan. Jokisalo sai herkemmin kiinni päähenkilöstä, joka alkaa pyörittämään yritystä, ja erityisesti yrittäjän tunnekokemuksesta. ”Elämä ruokkii taidetta ja taide ruokkii elämää takaisin”, Jokisalo tiivistää. (Jokisalo 2025.)

Jokisalo korostaa, että tunnekokemusten täytyy olla totta ja aitoja:

Jos sulla on tarkka havainto jostain tunnekokemuksesta, niin on melkein sama, että sijoitatko tarinan suurtalouskeittiöön vai avaruusasemalle. Sä voit tehdä taustatutkimusta suurtalouskeittiöstä tai avaruusasemasta, että miten ne toimii, mutta tekijänä, luojana, kirjoittajana, olisit kokenut tunnetasolla jotain, mistä sä haluat kertoa. (Jokisalo 2025.)

Jokisalo kuvailee, kuinka tarinat lopulta kertovat ihmisistä ja heidän kasvamisestaan, kivuistaan ja tunteistaan. Siksi oma kokemus on välttämätöntä. Kun

emootiot ovat autenttisia, ymmärrämme, minkä takia henkilöahmo tuntee ja kokee tietyllä tavalla. (Jokisalo 2025.)

Suhonen nostaa esiin myös itsetutkiskelun merkityksen sisäisen inspiraation lähteenä. On tärkeää tietää, mitä itsessä tapahtuu:

Sehän on hirveän hyvä laboratorio, että voi tarkkailla myös omia motiivejaan ja omia tunteitaan, oman psyykensä asioita. Itsestään voi ammentaa yllättävän paljon. (Suhonen 2024.)

Suhonen kertoo, ettei hän aina itsekään tajua, mistä jotkut jutut tulevat käsikirjoituksiin. Sen saattaa oivaltaa vasta myöhemmin, että joku tietty piirre käsikirjoitukseen on tullut esimerkiksi oman kokemuksen vuoksi. (Suhonen 2024.) Jokisalo tunnistaa myös inspiraation olevan osittain alitajuista, eikä siksi aina osaa sanoa, miksi joku asia vetoaa itseän. (Jokisalo 2025.)

3.6 Inspiraatio ja luovuus käsikirjoitusprosessissa

Käsikirjoittajan täytyy olla luova, jotta hän pystyy kirjoittamaan uudenlaisia tarinoita. Käsikirjoittaja tarvitsee kuitenkin muitakin ominaisuuksia kuin kykyä luovaan ajatteluun. Käsikirjoituksista kirjoitetaan monia versioita, joiden hiomiseen tarvitaan ominaisuuksia, kuten analyttisyyttä ja ongelmanratkaisukykyä. Luovussa pohditaan, minkä verran käsikirjoittajan työssä tarvitaan luovuutta suhteessa muihin ominaisuuksiin ja missä vaiheessa käsikirjoitusprosessia inspiraatiota tarvitaan. Inspiroituminen ei ole itsestään selvää, kun kyse on työstä, jossa käsikirjoittaja ei voi odottaa inspiraation saapumista, vaan tehtäviin on tartuttava joka päivä. Joskus inspiraation syntymiselle tulee myös esteitä.

3.6.1 Luovuus suhteessa muihin vaadittaviin ominaisuuksiin

Alexi Bardyn mukaan käsikirjoittaja on yhtä aikaa sekä insinööri että taiteilija. Käsikirjoitusprosessin eri vaiheissa tarvitaan panostusta niin insinööriltä kuin taiteilijaltakin. Bardy on työskennellyt käsikirjoittajana, tuottajana ja toimitusjohtajana. (Aarnio 2022, 15.)

Bardy kuvailee, kuinka hyvässä insinööri-taiteilijatyöparissa osapuolet täydentävät toisiaan eikä toinen jyrää toista. Kirjoittamisen alkupuolella taiteilija tarvitsee kovasti kannustusta, ja silloin olisi syytä unohtaa insinööri hetkeksi. (Aarnio 2022, 15–16.) Idean jalostusvaihe, esimerkiksi TV-sarjan konseptin luominen, on vahvasti taiteilijavaihe. Jos silloin mukana on liikaa insinööripuolta, tuskin pääsee alkua pidemmälle. Alussa tarvitaan paljon vapautta, ja loppua kohden mukaan tulee enemmän insinöörin työtä. (Jokisalo 2025.) Insinööriä tarvitaan, kun käsikirjoitus on valmis arvioitavaksi (Aarnio 2022, 15–16).

Suhonen ajattelee, että käsikirjoitusprosessissa luovuutta tarvitaan valtavasti. Jos verrataan proosaan, käsikirjoittajalla on vähän enemmän myös insinööri-vaatimusta. Kuitenkin monenlaisessa kirjoittamisessa vaaditaan jonkin verran kurinalaisuutta, että projektit valmistuvat. (Suhonen 2024.) Isotalo ajattelee, että luovuutta tarvitaan vähemmän kuin uskotaan. Mitä kokeneempi käsikirjoittaja, sitä paremmin hän tietää, että käsikirjoittaminen on kovaa työtä: järjestelmällisyyttä, taustatutkimusta ja työryhmän kanssa toimimista. Isotalo aavistaa, että sosiaalisten taitojen merkitys tulee vain kasvamaan. Tulevaisuudessa pärjäävät sellaiset käsikirjoittajat, jotka pystyvät luovimaan pienenevien resurssien maailmassa. (Isotalo 2024.)

Käsikirjoittajan pitää osata käydä kauppaa. Käsikirjoittajan pitää osata neuvotella tuottajan kanssa siitä, mitkä ideat mahtuvat budjettiin. Käsikirjoittajan täytyy myös ennen kaikkea osata laskea, Isotalo jatkaa. Laskutaitoa tarvitaan, kun pohditaan, montako kohtausta mahtuu tiettyyn minuuttimäärään tai montako hahmoa tarvitaan. ”Se on matematiikkaa. Rakenne ei ole sanoja. Rakenne on numeroita”, Isotalo kuvailee. (Isotalo 2024.)

Käsikirjoittajan insinööripuoli on mukana erityisesti käsikirjoituksen muokkausvaiheessa. Silloin käsikirjoittaja ottaa vastaan paljon palautetta eri tahoilta ja yrittää yhdistää saamaansa palautetta käsikirjoitukseen tarpeen mukaan. Ennen kuin kamera käy, tapahtuu vielä tuotannollisia muutoksia, jolloin ollaan kaukana työn taiteilijapuolesta: ”Voi kysyä, että onko se niin paljon enää kirjoittamista vai onko se pelkästään vaan sitä insinöörityötä”, Jokisalo pohtii. (Jokisalo 2025.)

Jokisalo on kuitenkin sitä mieltä, että insinööriyökin on luovaa. Osa työn luovuudesta on luovan insinöörin työtä, eikä pelkästään luovan taiteilijan työtä. On jopa herkullista olla sellaisten haasteiden edessä, jolloin insinöörin täytyy keksiä ratkaisut, Jokisalo ajattelee. (Jokisalo 2025.) Suhoselle insinööriyön luovuus tarkoittaa mielen joustavuutta, jota tarvitaan valtavasti silloin, kun tulee tuotannollisia haasteita. Mielen joustavuus on yksi tärkeimpiä ominaisuuksia, joita käsikirjoittaja tarvitsee. Jos tulee muutoksia, joiden takia täytyy kirjoittaa uudelleen jotain, on tärkeää, ettei masennu, lannistu ja passivoidu. Silloin auttaa, kun mieli on resilientti, ja pystyy lähtemään pienen pettymyksen jälkeen uudestaan tekemään, eikä mieli mene lukkoon. (Suhonen 2024.)

Jokisalo kertoo, että työhön kuuluu myös puhdasta analyttisyyttä, taitoa, jonka avulla käsikirjoittaja ”pystyy katsomaan omaa tekstiä ja tekemistä tietyn etäisyyden päästä ja analysoimaan sen vahvuuksia ja heikkouksia”. Jokisalo ajattelee, että puhdas analysointi on osuus, joka jää luovan prosessin ulkopuolelle. (Jokisalo 2025.) Luovuuden kehittymisen kannalta tärkeää on ottaa vastuu omista onnistumisista ja epäonnistumisista. On tärkeää ymmärtää omaa luovaa prosessia, tarkastella omia ideoita kriittisesti sekä tuntea ylpeyttä omista parhaista luovista töistä. (Sternberg 2019, 79.)

3.6.2 Missä vaiheessa prosessia inspiraatiota tarvitaan?

Inspiraatiota tarvitaan kaikissa käsikirjoitusprosessin vaiheissa. Erityisesti auki-
kirjoittamisvaiheessa inspiraatiolla on iso merkitys, koska se auttaa paljon ison työvaiheen selättämisessä. Inspiroituneena on erittäin kivaa kirjoittaa ensimmäistä versiota, Suhonen kertoo. (Suhonen 2024.)

Draamasarjan tapauksessa esimerkiksi konseptointivaiheessa tarvitaan inspiraatiota, jotta saadaan ideoita paperille ja niitä pystytään esittelemään innostuneesti. Se on osa käsikirjoittajan työtä, että osaa kommunikoida muille omaa innostuneisuutta ja yrittää tartuttaa siitä muihin, kuvailee Suhonen. (Suhonen 2024.)

Voisi luulla, että upeat, luovat ja tärkeät ideat myyvät itse itseään, mutta näin ei kuitenkaan ole, kirjoittaa Sternberg. Useat suuret taiteilijat, kuten Vincent van Gogh ja Toni Morrison, huomasivat, että hienot ideat eivät myy itse itseään. Itse asiassa luovat ideat nähdään usein epäilyksen kautta. Ihmiset ovat luonnostaan hyväksyvämpiä, kun ideat ovat valmiiksi linjassa heidän omien ajatustensa kanssa. Ihmisillä myös on luontaisesti sellainen tapa ajatella, joka on oman edun mukaista. Näiden syiden varjossa voi olla vaikeaa saada luovia ideoita läpi, ja siksi tekijöiden täytyy osata myydä niitä. (Sternberg 2019, 74.)

Suhonen ajattelee, että jos itse innostuu jostain, on oltava muitakin ihmisiä, siis katsojia, jotka siitä myös innostuvat. Jos haluaa itse tehdä jotain merkityksellistä, ei voi yrittää arvailla mistä muut tykkäisivät, vaan täytyy luottaa siihen, mikä itseä innostaa, Suhonen kuvailee. Kirjoittajahuoneessa voi selkeästi huomata, kun inspiraatio lähtee viemään projektia uuteen suuntaan. (Suhonen 2024.) Kirjoittajahuoneessa käsikirjoittajat työskentelevät yhdessä, he keskustelevat, ideoivat ja kirjoittavat. Yhdessä käsikirjoittajat voivat luoda jotakin sellaista, mihin kukaan ei yksin pystyisi. (Karhula, Lehti & Nuutinen 2021, 11.) Kirjoittajahuoneessa voi usein huomata, kun innostutaan jostain ideasta. Silloin lähdetään seuraamaan innostuksen tuonutta ideaa, ja se alkaa inspiroimaan, Suhonen kertoo. (Suhonen 2024.)

Jokisalo pohtii, että sekä inspiraatio että intuitio ohjaavat käsikirjoittajaa oikeaan suuntaan luovassa prosessissa. Intuition ja inspiraation avulla voi tuntea, onko valmis sitoutumaan vuosiksi tekemään jotain projektia. Kun käsikirjoittajan työtä tekee pidemmän aikaa, alkaa myös intuitiivisesti ymmärtämään, miten tarinat toimivat. Silloin voi tulla kokemus, että tarina vetää hyvin ja siinä on jokin moottori. Kun tarinaa vielä hioo insinööriäivoilla, saa palautetta ja tekee korjauksia, niin muutkin ihmiset alkavat nähdä sen oman vision. Hyvä teksti itsessään alkaa inspiroida paitsi kirjoittajaa myös ihmisiä siinä ympärillä. (Jokisalo 2025.)

Inspiraatiosta on apua myös prosessin loppupuolella. Siinä vaiheessa, kun ohjaaja tulee mukaan, on tärkeää jaksaa vielä innostua, kuvailee Suhonen. Suhosen kokemuksen mukaan ohjaajan energian ansiosta, innostusta ei tarvitse kuitenkaan kovin paljon kaivaa. (Suhonen 2024.)

Jokisalo kuvailee, että inspiraatiota tarvitaan alusta siihen asti, että ollaan ”noin 80 prosenttisesti maalissa”, loppumetrit selätetään tahdonvoimalla. Jokisalo ajattelee kuitenkin myös, että inspiraatiota tarvitaan läpi koko luovan prosessin eri vaiheissa. (Jokisalo 2025.)

3.6.3 Inspiraatiotilan syntymistä estävät tekijät

Inspiraatio voi syttyä hirveän nopeasti, mutta myös sammua hyvin nopeasti, Jokisalo kuvailee. Inspiraatiota voi onneksi herätellä aina uudestaan. Käsikirjoituksen matka tuotantoon on pitkä ja laaja prosessi, minkä vuoksi kannattaa olla varma siitä, mistä on inspiroitunut: ”Se, että joku asia innostaa hetkellisesti, ei välttämättä vielä tarkoita, että sä jaksat puskea sitä projektia viisi vuotta eteenpäin”, Jokisalo kertoo. (Jokisalo 2025.) Luovana ihmisenä olemiseen liittyy kyky työskennellä projektin tai tehtävän parissa pitkään ilman välitöntä tai joskus ilman edes välipalkkioita (Sternberg 2019, 77), minkä vuoksi aiheen valinnassa kannattaa pitää mukana analysoivaa puolta itsestään (Jokisalo 2025).

Inspiraatiotilan syntymistä voivat häiritä erilaiset tekijät, tai ne voivat estää inspiroitumisen kokonaan. Jokisalo toteaa, että inspiroitumista estää ainakin valtava akuutti stressi, sellainen elämäntilanne, joka täyttää kaikki aivojen sopukat. (Jokisalo 2025.) Inspiroidumista voivat häiritä myös julkisen mielipiteen pelko, huono henkinen vointi, kohtuuttomat aikataulut ja paineet sekä esimerkiksi rahan puute, Suhonen luettelee. Ne vaikuttavat negatiivisesti inspiraation syntymiseen ja kykyyn pysyä luovana. Suhonen korostaa, että täytyy voida keskittyä. Huonot työolot tai työn sirpaleisuus haittaavat inspiroidumista. (Suhonen 2024.)

Jorma Heikkilä on perehtynyt luovuuteen ja innovatiivisuuteen laajasti, niin tutkijana kuin luovien organisaatioiden konsulttina ja kouluttajanakin (Finna 2025). Heikkilän mukaan sellaisissa luovuutta hyväksikäyttävissä työyhteisöissä, joissa

olla samalla voimaantuneita, opitaan vähitellen hallitsemaan pelkoja ja samalla uskalletaan ottaa riskejä, joita luovuus vaatii. ”Voimakkaissa pelkotiloissa on vaikeaa ylläpitää sellaista sisäistä motivaatiota, joka ruokkii laaja-alaista tiedonhalua ja samalla lisää käännteentekevien ideoiden tuottamista”, Heikkilä kuvailee. (Heikkilä 2010, 40.)

Isotalo kertoo, kuinka tärkeää on, että työnantaja sekä tuottaja ovat avoimia käsikirjoittajalle siitä, mitkä tilaajan toiveet ja odotukset ovat. Aina ei odoteta taidetta. On lähtökohtaisesti tuhoon tuomittua, jos käsikirjoittaja yrittää tehdä taidetta, vaikka tilaaja on halunnut jotain vähemmän kunnianhimoista. Isotalo korostaa, että sellainen ei ole kuitenkaan käsikirjoittajan vika, vaan työnantajan, jos ei ole kommunikoitu oikein. Yleensä odotukset ovat kuitenkin jossain taiteen ja roskan välimaastossa. ”Mä en usko, että kukaan pystyy tekemään hyvää luovaa työtä, jos sitä ympäristöä ei tehdä sopivaksi”, Isotalo jatkaa. Luovaan työhön soveltuvaan ympäristöön kuuluu hyvä kommunikointi. (Isotalo 2024.)

Työnantajan tehtävä on luoda sellainen ilmapiiri, jossa häpeän tunnetta ei tule. Isotalo tunnistaa, että häpeä saattaa kummuta luovien ihmisten herkkyydestä ja epävarmuudesta – käsikirjoittajan työssä itsestään annetaan hyvin paljon. (Isotalo 2024.) Myös Jokisalon kokemuksen mukaan käsikirjoittajan työtä tehdään oman persoonan kautta, mikä on hyvin herkkää. Sen vuoksi saatu palaute saattaa tuntua aluksi kivuliaalta. Televisioala puolestaan ei ole yhtään herkkä vaan kova bisnes, Jokisalo kuvailee. Kokemuksen myötä oppii tunnistamaan, milloin jonkun antama palaute osuu tarkasti ja milloin ei. Joskus palaute voi kuitenkin johtaa inspiroitumiseen, kun ensin pääsee yli kivusta ja lähtee hakemaan ratkaisuja. Saattaa käydä niin, että uudenlainen ratkaisu tai asia alkaa inspiroimaan, mikä johtaa siihen, että onnistuu ratkaisemaan jonkin edellisen version ongelman. (Jokisalo 2025.)

3.7 Motivaatio vai inspiraatio

Koska inspiraatioon liittyy motivaatio toteuttaa havaintoja uuteen kohteeseen (Thrash & Elliot 2004, viitannut Oleynick ym. 2014, 2.), pohditaan luvussa motivaation ja inspiroitumisen suhdetta käsikirjoittajan työssä. Milloin käsikirjoittaja on inspiroitunut ja siksi motivoitunut? Onko käsikirjoittaja välillä vain motivoitunut ilman inspiraation läsnäoloa?

Koska tuotannot ovat usein monivuotisia projekteja ja käsikirjoituksen parissa työskennellään pitkään, täytyy käsikirjoittajalla olla motivaatiota saattaa käsikirjoitus valmiiksi. Motivaatio on tekijä, joka auttaa sinnikkäästi kulkemaan kohti tavoitetta, vaikka eteen tulisi haasteita (Souders 2019). Kun käsikirjoittajalla ei ole inspiraatiota, motivaatio on voima, joka saa jatkamaan ja etsimään uutta inspiraatiota, jota luovassa prosessissa tarvitaan.

3.7.1 Voiko ilman inspiraatiota kirjoittaa?

Välillä on pakko kirjoittaa ilman inspiraatiota, toteaa Suhonen. Esimerkiksi silloin, kun eteen tulee tuotannollis-tekniisiä muutoksia, jolloin täytyy poistaa jokin lokaatio, siirtää kohtauksia toiseen lokaatioon tai tulee muutoksia näyttelijöiden aikatauluihin. Useinkaan ei ole ihanaa tehdä sellaisia muutoksia, mutta Suhonen pyrkii ottamaan yllättävät muutokset haasteena, jolloin tekeminen innostaa riittävästi. Suhonen vertaa tuotannollis-tekniisten ongelmien ratkaisemista huoneen siivoamiseen. Siivoaminen ei ole aina kivaa, mutta siitäkin saa nautintoa, kun tavarat saa taas järjestykseen. (Suhonen 2024.)

Suhosen kokemuksen mukaan kirjoittaminen on työläämpää ilman inspiraatiota. Silloin täytyy enemmän muistuttaa itseään siitä, mikä tarkoitus esimerkiksi jollakin kohtauksella on, ja kohtauksen rakentaminen tuntuu mekaaniselta. Onneksi kohtauksiin voi kuitenkin palata inspiroituneemmassa tilassa myöhemmin ja tehdä parannuksia, Suhonen jatkaa. (Suhonen 2024.)

Jokisalo ajatteli ensin, että on ehdottomasti mahdollista kirjoittaa ilman inspiraatiota. Jokisalo kirjoittaa joka päivä eikä voi aina valita itse, mitä milloinkin on työpöydällä, silloin on vain kirjoitettava. Pohdittuaan hetken Jokisalo (2025) kertoo hakevansa inspiraatiota kuitenkin kaikkiin projekteihin:

Jos kysytään, että herääkö aamulla ja odotan, että tuleeeko inspiraatio ja ryhdynkö sitten työhön, niin en, koska joka päivä mun on tätä työtä tehtävä. Mutta jos sen kääntää niin päin, että menenkö työpöydän ääreen, tartun projektiin ja kaivan jonkun inspiroivan kulman siihen, niin kyllä. (Jokisalo 2025.)

Jokisalo korostaa, että kyse on omasta aktiivisesta inspiraation tavoittelusta, eikä passiivisesta inspiraation odottelusta (Jokisalo 2025). Jos inspiraatiota ei jostain syystä ole, ei kannata luovuttaa, Suhonen painottaa. Usein on tilanne, että aika-tilapaineen vuoksi on pakko kirjoittaa ja saada teksti valmiiksi. Silloin ei kannata luovuttaa, vaan istua työpöydän ääressä ja yrittää. Voi auttaa, jos siirtyy hetkeksi seuraavaan kohtaukseen ja hetken päästä palaa takaisin. Käsikirjoittajan työ vaatii myös istumalihaksia, Suhonen lisää. (Suhonen 2024.)

Isotalo ajattelee, että hyvä työnantaja osaa myydä tehtävän käsikirjoittajalle niin, ettei se ärsytä vaan motivoi. Työnantajana ja vastaavana tuottajana Isotalo pyrkii siihen, että käsikirjoittaja näkee ison kokonaisuuden eikä vain yhtä projektia tai käsikirjoitusta. Käsikirjoittaja uppoutuu helposti yksittäisten projektien sisälle. Isotalo kertoo, että lyhyet videokäsikirjoitukset ovat esimerkiksi sellaisia, joihin ei ole niin paljoa innokkaita tekijöitä kuin 10-osaisiin sarjoihin. Lyhyet videokäsikirjoitukset ovat tärkeitä, ja työnantajan tehtävänä on saada käsikirjoittaja innostumaan niistä. (Isotalo 2024.)

3.7.2 Motivaation lähteet

Yhden mallin mukaan heitä, jotka ovat erittäin hyviä jossakin luovassa toiminnassa, vapaa-ajalla tai ammatissaan, yhdistää lähes aina rakkaus siihen, mitä he tekevät kyseisessä toiminnassa. He ovat sisäisesti motivoituneita. (Sternberg 2019, 77.)

Motivaatio kirjoittamiseen kumpuaa sisäsyntyisestä innostuksesta ja mielihyväästä, jota innostus tuottaa, Suhonen toteaa. Se lisää motivaatiota, kun onnistuu ja saa hyvää palautetta. Suhonen kertoo, että on onni, kun lähellä on tuottajia, jotka ymmärtävät kehua. Sillä on suuri vaikutus. Suhonen saa paljon motivaatiota, kun ohjaaja tulee mukaan projektiin ja hän pääsee kuulemaan toisen ihmisen ajatuksia omasta tekstistä. Myös näyttelijöiden kanssa työskentely on Suhoselle motivoivaa ja inspiroivaa: ”Kun pääsee ihanien ja mahtavien ihmisten ja ajattelijoiden kanssa [käsikirjoitusta] työstämään.” Se on myös hyvä tavoite, jota kohti voi kirjoittaa, Suhonen toteaa. (Suhonen 2024.)

Jokisalo kertoo, että kirjoittaminen on myös pakopaikka. Kirjoittaa voi, oli sitten surkea päivä tai huippupäivä. ”Tunteella ei ole väliä, kun aina voi mennä sinne kirjoittamiseen ja tarinoiden maailmaan. Se on aikamoinen etuoikeus”, Jokisalo toteaa. Tekee hyvää, kun voi hetkeksi laittaa muun elämän syrjään ja uppoutua käsillä olevaan asiaan. Se on myös työn ja prosessin kunnioittamista, että antaa muiden asioiden olla, kuvailee Jokisalo. (Jokisalo 2025.)

Kehittyminen on myös motivoivaa: kun voi katsoa taaksepäin ja huomata, että osaa paljon enemmän kuin kymmenen vuotta sitten, Jokisalo jatkaa. Työ on myös jatkuvaa oppimista, eikä koskaan tule valmiiksi. Aina voi oppia lisää, Jokisalo toteaa. (Jokisalo 2025.) Uuden oppimiselle kannattaakin pysyä avoimena, sillä on olemassa vaara: Kun saavuttaa jonkin alan asiantuntijuuden, saattaa se johtaa kapeakatseiseen ajatteluun. Asiantuntija saattaa jumiutua mukavuudenhaluiseen ajatteluun, josta voi olla vaikeaa irrottautua. (Sternberg 2019, 73.)

Isotalon näkökulmasta ensimmäinen motivaatiotekijä, jota hän ajattelee, on palkka. Palkan täytyy olla oikeudenmukainen suhteessa vaadittuun työhön. Myös muiden työolojen on ylläpidettävä motivaatiota. ”Töihin tulemisen pitäisi olla kivaa, ja töissä pitäisi olla kivaa. Täytyy haluta tehdä juuri sitä työtä, juuri sille tuotantoyhtiölle, ja juuri sille tuottajalle ja työnantajalle”, Isotalo luettelee. Muita tärkeitä käsikirjoittajan motivaatioon liittyviä tekijöitä ovat resurssit, jotka liittyvät esimerkiksi keskustelemiseen, ”sparraukseen” ja taustatutkimukseen. (Isotalo 2024.)

3.7.3 Työnantajan vaikutus inspiraatiotilaan

Suhonen ajattelee, että työnantaja voi vaikuttaa käsikirjoittajan inspiraatiotilaan innostuneella asenteella työtä kohtaan. Hyvällä palautteenannolla on merkitystä. Kritiikin voi esittää siten, että siitä ei jää lannistunut olo, vaan enemmän innostunut olo, että ”ai vitsi, tällähän tästä tulee vielä parempi”, Suhonen ilmaisee. Innostunut ilmapiiri on erittäin tärkeässä roolissa ja se, että on sellaiset työolot, jossa työtä voi tehdä: rauha keskittyä, riittävästi rahaa ja inhimillinen aika-taulu, Suhonen luettelee. (Suhonen 2024.)

”Mä koen tosi tärkeäksi sen, että esimerkiksi mun yhtiökumppani innostuu mun ideoista”, Jokisalo kertoo. On tärkeää, että joku muukin on innostunut omista ideoista, ja on tunne siitä, että tehdään yhdessä projektista hyvä, Jokisalo kuvailee. Yhteinen innostus lisää inspiraatiota. Puolestaan se, jos esimerkiksi työnantajan puolelta tulee torjumisia, ”toi on liian kallis” tai ”en usko tuohon ideaan”, on hyvin epäkiinnostavaa. (Jokisalo 2025.)

Työnantaja luo edellytykset inspiraatiotilan syntymiselle antamalla aikaa ja tilaa. (Isotalo 2024). Sternberg on pohtinut kiireen ja luovuuden suhdetta: kun kehumme ihmistä nopeaksi hänen työssään, on se tapa myös tunnustaa hänen älykkyyttään. ”Olet nopea” -kehu kertoo siitä, kuinka tärkeänä pidämme aikaa länsimaisessa nyky-yhteiskunnassa. Nopeuden arvostus näkyy myös monin muunlaisin tavoin, kuten pikaruuan suosiossa ja yleisenä kiireenä paikasta toiseen. Luovuus puolestaan vaatii aikaa muodostaa ideoita, jotka ovat uudenlaisia ja mukaansatempaavia. (Sternberg 2019, 78.) Isotalolla on sanonta ”luoville ihmisille pitää antaa aikaa makailla sohvalla ja syljeskellä kattoon”. Se tarkoittaa, että ajatuksille annetaan aikaa harhailta ilman, että vaaditaan mitään tulosta, kertoo Isotalo. Silloin palkan täytyy myös juosta. (Isotalo 2024.)

Työnantaja voi myös järjestää tapaamisia ja koulutuksia, parhaimmillaan huomioiden myös käsikirjoittajien yksilölliset tarpeet. Hyvä työnantaja tuntee käsikirjoittajan ja tietää, mikä hänelle toimii, Isotalo ajattelee. Inspiraatio ja motivaatio ovat molemmat tunteita, ja niiden positiivinen vahvistaminen on mahdollista, mutta

sellaista ei voi tehdä käsikirjoittajan puolesta, Isotalo pohtii. Sekä inspiraation että motivaation tunne on myös helppo tappaa. Niiden tunteiden tappaminen on helpompaa kuin niiden vahvistaminen. Vahvistaminen vaatii paljon enemmän työntantajalta ja tuottajalta, Isotalo toteaa. (Isotalo 2024.)

3.7.4 Inspiraation määrän vaikutus lopputulokseen

Inspiraatio liittyy vahvasti kirjoittamisprosessin produktiivisuuteen. Inspiroituneet kirjoittajat tuottavat enemmän sanoja, ja tekstissä säilyy enemmän heidän alkuperäinen kirjoitustyyliinsä. Kirjoittajat, jotka eivät ole inspiroituneita ja joutuvat näkemään enemmän vaivaa, poistelevat enemmän sanoja ja pysähtyvät useammin ajattelemaan. (Thrash ym. 2010, viitannut Oleynick ym. 2014, 5.) Inspiraatio ja vaivannäkö eivät sulje toisiaan pois, mutta niillä on erilainen vaikutus luovaan prosessiin ja lopputulokseen (Oleynick ym. 2014, 5).

Suhonen kertoo, että inspiraation määrä prosessin aikana vaikuttaa siihen, miten kokee onnistuneensa työssä. Kun on ollut inspiraation kokemuksia, tulee myös olo, että on antanut kaikkensa, Suhonen kuvailee. Silloin ei jää ”olisi pitänyt” -ajatuksia. Inspiraation määrällä on ainakin vaikutusta, jos katsoo työn tulosta subjektiivisesti, Suhonen pohtii. (Suhonen 2024.)

Kun teksti siirtyy muulle työryhmälle käsikirjoittajalta, muidenkin ihmisten inspiraation määrä vaikuttaa lopputulokseen, Jokisalo ajattelee. Käsikirjoittaja tekee yhden vaiheen prosessista, ja TV-sarjat ja elokuvat ovat valtavan työryhmän yhteisponnistus. Jokisalo kuitenkin uskoo, että käsikirjoittajan inspiraatio näkyy lopputuloksessa: ”Inspiraation määrä ja kirjoittajan taitotaso vaikuttavat käsikirjoituksen laatuun, joka taas vaikuttaa inspiraatiotekijänä eteenpäin työryhmään.” (Jokisalo 2025.)

Tutkimuksessa, jossa tarkasteltiin erityyppisiä kirjoituksia, runoutta, fiktio- ja tiedekirjoituksia, todettiin, että kirjoittajan kokema inspiraatio kirjoittamisen aikana ennusti yksiselitteisesti lopputuotteen luovuutta. ”Siinä missä kirjoittajien inspiraatio ennustaa lopputuloksen luovuutta, kirjoittajien vaivannäön määrä ennus-

taa tuotteen teknisiä ansioita”, Oleynick ym. kertovat. (Thrash ym. 2010, viitanut Oleynick ym. 2014, 5, tekijän vapaa suomennos.) Kun tämä liitetään käsikirjoittamisen kontekstiin, voisi tuotteen tekniset ansiot viitata käsikirjoituksen laatuun. Mitä enemmän käsikirjoittaja näkee vaivaa, sitä laadukkaampi ja ammattimaisempi käsikirjoituksesta tulee. Puolestaan, mitä inspiroituneempi käsikirjoittaja on prosessin aikana ollut, sitä luovempi käsikirjoitus lopulta on. Kuten Jokisalo (2025) mainitsi, tuotannot ovat kuitenkin valtavan työryhmän yhteisponnistuksia, jolloin on vaikea määritellä, mikä lopputuloksesta on käsikirjoittajan inspiraation seurausta.

4 Johtopäätökset

Inspiroituminen on keskeinen osa käsikirjoittajan työtä, ja se vaikuttaa kaikissa käsikirjoitusprosessin vaiheissa. Prosessin alkuvaiheessa inspiraatio tuo mukanaan innostuksen ja motivaation, ja syntyy tarve toteuttaa idea käsikirjoitukseksi. Inspiraatiota tarvitaan myös silloin, kun halutaan esitellä idea innostuneesti muille. Konseptivaiheessa ja aukikirjoittamisvaiheessa inspiraatio auttaa käsikirjoittajaa jaksamaan läpi työlään kirjoittamisvaiheen. Kun tekstiä täytyy tuottaa paljon, inspiraation voima tekee kirjoittamisesta innostavaa ja sujuvaa.

Käsikirjoitusprosessin alkuvaiheessa inspiraatio saattaa olla voimakkaimmillaan ja myöhemmissä vaiheissa sitä voi joutua herättelemään uudestaan. Inspiraation uudelleen herättämiseen auttaa inspiraation lähteiden aktiivinen etsiminen, kuten taustatutkimuksen tekeminen ja referensseihin tutustuminen. Myös muiden inspiraatioon vaikuttavien tekijöiden, kuten työolojen ja käsikirjoittajan hyvinvoinnin, täytyy olla kunnossa, jotta inspiroituminen on mahdollista. Erityisesti työnantaja ja vastaava tuottaja ovat vastuussa siitä, että he luovat käsikirjoittajalle sellaiset työolosuhteet, joissa luovaa työtä on mahdollista tehdä. Käsikirjoittajan inspiroituminen vaatii resursseja, kuten aikaa ja rahaa. Haastateltavat olivat yhtä mieltä siitä, että luova työ ja inspiroituminen vaativat vapautta ja tilaa ajatella, kiire ja tiukat aikataulut puolestaan heikentävät mahdollisuutta kokea inspiraatiota.

Kun prosessissa edetään, inspiraatio voi ohjata käsikirjoittajaa oikeaan suuntaan tarinan kanssa. Haastatteluissa nousi esiin ajatus siitä, että se mikä itseä innostaa, innostaa usein myös joitakin toisia ihmisiä, joten omaan innostukseen kannattaa luottaa ja sitä kohti suunnata. Inspiraatio voi auttaa löytämään uusia näkökulmia ja ratkaisemaan käsikirjoituksen ongelmakohtia.

Prosessin loppupuolella tarvitaan inspiraatiota, jotta käsikirjoittaja jaksaa innostua vielä pitkän uurastuksenkin jälkeen. Kun muu työryhmä tulee mukaan projektiin, käsikirjoittaja saa parhaimmillaan heiltä, esimerkiksi ohjaajalta ja näyttelijöiltä inspiraatiota. Lopussa motivaation ja tahdonvoiman osuus kasvaa. Kun käsikirjoitusprosessin loppuvaiheessa tehdään tuotannollisia muutoksia, tarvitaan motivaatiota saattaa projekti maaliin. Tuotannollisten muutosten tekeminen ei välttämättä ole inspiroivaa, mutta osa käsikirjoittajan työtä. Tuotannollis-tekniisten muutosten tekeminen ja ongelmiin ratkaisujen keksiminen on kuitenkin luovaa työtä.

Käsikirjoittajan ammattitaidon kehittyessä kehittyä myös kyky löytää ja hyödyntää erilaisia inspiraation lähteitä. Käsikirjoittajan on tärkeää oppia tuntemaan itsensä, jotta hän voi tietää, minkälainen työtapo toimii hänelle. Kun tuntee itsensä, tietää mikä itseä inspiroi ja osaa herätellä inspiraatiota omalla aktiivisella toiminnalla. Itsensä tunteminen on tärkeää myös, jotta voi löytää inspiraatiota sisäisesti ja kirjoittaa tarinoita, jotka tuntuvat autenttisilta.

Käsikirjoittaja ei voi odottaa inspiraation saapumista, vaan hänen täytyy olla aktiivinen, jotta inspiraatiotila voi syntyä. Ammattilaisilla on kyky tarttua kirjoittamiseen, vaikka olo ei olisi inspiroitunut. He tietävät, että inspiraatiota ei kannata jäädä odottamaan, vaan kannattaa tarttua tekemiseen ja inspiraatio saattaa syntyä sitä kautta.

On myös mahdollista kirjoittaa ilman inspiraatiota, mutta sillä on vaikutusta prosessin sujuvuuteen, käsikirjoittajan motivaatioon ja lopulta siihen, kuinka luova käsikirjoitus on. Mitä enemmän inspiraatiota prosessin aikana on, sitä vaivatto-

mampaa ja innostavampaa kirjoittaminen on ja sitä luovempi valmiista käsikirjoituksesta tulee. Jos kirjoittaa epäinspiroituneena käsikirjoituksen vaihetta, joka vaatii luovuutta, työn laatu kärsii. Ilman inspiraatiota kirjoittaminen on kuitenkin usein vain hetkittäistä, ja joskus täytyy kirjoittaa ilman inspiraatiota, jotta prosessi etenee. Kirjoittaminen ilman voimakasta inspiraatiota voi johtaa teknisesti oikein tehtyyn käsikirjoitukseen, josta löytyy kaikki oikeat palikat, mutta inspiraatio ja luovuus ovat tekijöitä, jotka tekevät käsikirjoituksesta persoonallisen, tuoreen ja kekseliään.

Lähteet

Aaltonen, Jouko 2018. Käsikirjoittajan työkalut. Audiovisuaalisen käsikirjoituksen tekijän opas. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

Aarnio, Hanna-Maija 2022. Käsikirjoittaja on tuotannon arvokkain palanen. Aleksii Bardyn ajatustyökalut hackathonissa 21.4.2022. Teoksessa Aarnio Hanna-Maija & Wartio Johanna (toim.): Uusien käsikirjoittajien mahdollisuudet av-alalla. Julkaisu. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. 13–17. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-351-0> (viitattu 11.2.2025).

Finna 2025. Heikkilä, Jorma. Luovasta ideasta innovaatioon. Luovuus ja innovatiivisuus selviytymiskeinoina. Verkkosivu. <https://www.finna.fi/Record/3amk.248107?sid=4922535192> (viitattu 4.2.2025).

Heikkilä, Jorma 2010. Luovasta ideasta innovaatioon. Luovuus ja innovatiivisuus selviytymiskeinoina. Vantaa: Enostone.

Karhula, Miira & Lehti, Timo & Nuutinen, Teppo 2021. Kirjoittajahuone. Julkaisu. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu & Tampereen ammattikorkeakoulu. 11. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-293-3> (viitattu 24.3.2025).

Korolainen, Hanna-Kaisa 2022. The making of inspiration. From Monet to Warhol and beyond. Väitöskirja. Joensuu: PunaMusta Oy.

Maruskin, Laura A. & Moldovan, Emil G., & Oleynick, Victoria C. & Thrash, Todd M. 2014. The psychology of inspiration. Social and personality psychology compass 8 (9), 495-510. <https://compass.onlinelibrary.wiley.com/share/GBFHS6FMFKZDSJSSJKQD?target=10.1111/spc3.12127> (viitattu 13.2.2025).

Merriam-Webster Dictionary 2024. "Inspiration." Verkkosivu. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/inspiration> (viitattu 15.10.2024).

Merriam-Webster Dictionary 2025. "Authentic." Verkkosivu. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/authentic> (viitattu 18.2.2025).

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006a. Teemoittelu. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietoaarkisto. Verkkosivun julkaisu. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html (viitattu 27.3.2025).

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006b. Strukturoitu ja puolistrukturoitu haastattelu. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietoaarkisto. Verkkosivun julkaisu. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_3.html (viitattu 28.3.2025).

Souders, Beata 2019. What is motivation? A psychologist explains. Verkkosivu. <https://positivepsychology.com/what-is-motivation> (viitattu 17.3.2025).

Stagg, Charlotte & Wiggins, Geraint A. 2019. Clues to human creativity. From neurons to computation. Teoksessa Nalbantian Suzanne & Matthews Paul M. (toim.): Secrets of creativity. What neuroscience, the arts, and our minds reveal. New York: Oxford University Press. 86–106.

Sternberg, Robert J. 2019. The psychology of creativity. Teoksessa Suzanne Nalbantian and Paul M. Matthews (toim.): Secrets of creativity. What neuroscience, the arts, and our minds reveal. New York: Oxford University Press. 64–85.

Tieteen termipankki 2016. Kirjallisuudentutkimus: inspiraatio. Verkkosivu. <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:inspiraatio> (viitattu 15.10.2024).

Tieteen termipankki 2022. Filosofia: transsendenssi. Verkkosivu. <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Filosofia:transsendenssi> (viitattu 22.10.2024).

Oleynick, Victoria C. & Thrash, Todd M & LeFevre, Michael C. & Moldovan, Emil G. & Kieffaber, Paul D. 2014. The scientific study of inspiration in the creative process: challenges and opportunities. Frontiers in human neuroscience. <https://www.frontiersin.org/journals/human-neuroscience/articles/10.3389/fnhum.2014.00436/full> (viitattu 16.10.2024).

Haastattelut ja julkaisemattomat lähteet

Isotalo, Sari 2024. Toimitusjohtaja, vastaava tuottaja, tuottaja. Stooritaivas Oy. Haastattelu: 17.12.2024.

Isotalo, Sari 2025. Toimitusjohtaja, vastaava tuottaja, tuottaja. Stooritaivas Oy. Tarkennuksia haastatteluun. Sähköpostiviesti 12.3.2025.

Jokisalo, Jemina 2025. Head of drama. Käsikirjoittaja. Just Republic Oy. Haastattelu 16.1.2025.

Suhonen, Laura 2024. Käsikirjoittaja. Fire Monkey. Haastattelu: 16.12.2024.

Suhonen, Laura 2025. Käsikirjoittaja. Fire Monkey. Tarkennuksia haastatteluun. Sähköpostiviesti 5.3.2025.

Kuvalähteet

Kuva 1. Gallen-Kallela, Akseli 1896. Inspiraatio. Grafiikka. Kansallisgalleria / Pirje Mykkänen 2025. <https://www.kansallisgalleria.fi/fin/object/395297> (viitattu 23.3.2025).